

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
“ÇOCUK EDEBİYATI VE DUYARLIK EĞİTİMİ”
DERS YÖNERGESİ (DR)
Dersin Kredisi: 3-0-3

Dersi Veren Öğretim Üyesi	Prof. Dr. Canan ASLAN
İletişim	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Cebeci Yerleşkesi / Ankara Telefon: 0 312 363 33 50 Faks: 0 312 363 61 45 Oda No: 5207 e-posta: cananmetinaslan@hotmail.com caslan@education.ankara.edu.tr
Dersin Türü	Seçimlik
Eğitim-Öğretim Yılı	2018-2019 Bahar Dönemi (18 Şubat 2019)

<p>Dersin Tanımı</p>	<p>Edebiyat; insanın duygularının, düşüncelerinin, düşlerinin, kaygılarının, karşı çıkışlarının, sanatçı tarafından oluşturulan kurgu yoluyla dilin varsıl olanaklarına düşsel olarak dönüşümüdür. Yaşamın ve insana ilişkin her türlü durumun, sorunun, güzelliğin sanatçının düş gücüyle ve dilin olanaklarıyla yaşam bulmasıdır (Aslan, 2013b). Olay, düş, düşünce, duygu, tasarı ve imgelerin dil aracılığıyla biçimlendirilmesi sanatıdır. Bu söylenenlerin sanatlı bir biçimde anlatılmasıdır.</p> <p>Edebiyatın; okurların kişiliklerinin oluşumuna, eylemlerine, duygu ve düşünce dünyalarının biçimlenmesine etkide bulunması kaçınılmazdır. Edebiyat; kişinin yaşamını farklı yaşam biçimleriyle, farklı insan tipleriyle zenginleştirir, insanların farklılıklarına saygı ve hoşgörü duygusu geliştirmesini sağlar. İnsanlaşma yolunda insanın acılarına, sömürüye, haksızlığa, zulme, savaşa, şiddete, adaletsizliğe karşı kişinin duyarlık kazanmasına ve bir karşı duruş oluşturmaya katkıda bulunur. Kısacası; yaşamı anlayan, olayları doğru ve mantıklı yorumlayan, düşüncesini ve yüreğini sevgiyle işe koşan insanların yetişmesinde nitelikli edebiyat yapıtları önemli bir sorumluluk üstlenir (Aslan, 2014).</p> <p>Kavcar (1999)'a göre edebiyat yapıtları insanın iç dünyasını insan sevgisiyle, yurt sevgisiyle, yaşama sevgisiyle ve daha nice sevgilerle yumuşatır. İyilik, dostluk, hoşgörü, bağışlama, dayanışma, çalışkanlık, dürüstlük... gibi insana özgü temel duyguları geliştirip pekiştirir. Edebiyat, insanın kendisiyle, başkalarıyla, doğayla ve toplumla çatışmalarını yansıtır. Bu yolla da insana sevmeye, acıma, güzellikler karşısında duygulanma ve heyecanlanmayı öğretmede önemli bir görev üstlenir. İnsan; kendisini, diğer insanları, çevresini ve yaşam gerçekliğini yazınsal ürünler aracılığıyla öğrenir. Kısaca, tüm sanatlar gibi edebiyatın da amacı yaşamı tanıtmak, kolaylaştırmak ve güzel kılmaktır.</p> <p>Çocuk edebiyatı da edebiyatın bir parçasıdır; çocuğu yetişkin edebiyatıyla yüzleşmeye ve baş etmeye hazırlayan bir geçiş edebiyatıdır. Sever (2010:17), çocuk edebiyatını, "Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı" biçiminde tanımlamaktadır.</p> <p>Çocuk edebiyatının en temel işlevi çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Bunu başarabilen kitaplar, çocuğun bilişsel, duyuşsal, devinışsel, kişilik ve toplumsal gelişimine de önemli katkılar sağlar. Nitelikli çocuk edebiyatı yapıtları, çocuğun iç dünyasını insan sevgisiyle, yaşama sevgisiyle, barış, kardeşlik, paylaşma, yardımlaşma, hoşgörü, dayanışma, dürüstlük, dostluk gibi evrensel değer ve sevgilerle yumuşatır ve böylece onun duyarlık eğitimine katkı sağlar. Bu nedenle çocukların erken yaşlardan başlayarak nitelikli çocuk edebiyatı ürünleriyle buluşturulması bir zorunluluktur.</p>
<p>Dersin Amacı ve Kazanımları</p>	<p>Dersin Amacı: Öğrencilerin nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğun duyarlık eğitimine katkılarını fark etmelerini sağlamak ve çeşitli çocuk edebiyatı yapıtlarını çocuğun duyarlık eğitimine katkıları bağlamında inceleyip değerlendirebilme becerisini kazandırabilmek.</p> <p>Bu derse ilişkin öğretme-öğrenme etkinlikleri sonucunda öğrencilerin şu kazanımları edinmesi beklenmektedir:</p> <p>1. Çocuk ve gençlik edebiyatı dersinde geçen başlıca kavramların anlamlarını bilir.</p>

	<p>2. Çocuk ve gençlik edebiyatı ile ilgili kaynakları tanır.</p> <p>3. Ülkemizdeki ve dünyadaki çocuk ve gençlik edebiyatının gelişimini genel çizgileriyle değerlendirir.</p> <p>4. Çocuklarda ve gençlerde okuma alışkanlığını kökleştirmek için aileye, öğretmene, okula ve kurumlara düşen görevleri açıklar.</p> <p>5. Çocukların ve gençlerin yaşlarına göre okuma eğilimlerini belirler.</p> <p>6. Edebiyatın ne olduğunu ve yazınsal nitelikli metinlerin özelliklerini bilir</p> <p>7. Edebiyatın işlevlerini ve insan yaşamına katkılarını bilir.</p> <p>8. Çocuk ve gençlik kitaplarında bulunması gereken dış yapı / iç yapı özelliklerini ve eğitsel ilkeleri açıklar.</p> <p>9. Çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının çocuğun bilişsel, devinişsel, kişilik ve toplumsal gelişimlerine katkılarını bilir.</p> <p>10. Çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının çocuğun duyuşsal eğitimine katkılarını bilir.</p> <p>11. Duyuşsal boyutlu davranışları kazandırmada genel olarak sanatın, özel olarak edebiyatın katkısını bilir.</p> <p>12. Duyuşsal boyutlu davranışların kişiye ve topluma sağladığı yararları bilir.</p> <p>13. Çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarını, çocuğun duyarlık eğitimine katkısı bağlamında inceler, değerlendirir ve karşılaştırır.</p>
<p>Ders Süresince Öğrencilerden Beklenen Sorumluluklar</p>	<p>“Çocuk Edebiyatı ve Duyarlık Eğitimi” dersine ilişkin öğrencilerden beklenen sorumluluklar şunlardır:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Derse devam etmek.(Bu konuda asla ödün verilmeyecek.) ✓ Öğretme ve öğrenme etkinliklerinin yararlı olabilmesi için kaynakları okuyarak ve gerekli çalışmaları yaparak derse hazırlıklı gelmek. ✓ Öğretme ve öğrenme etkinliklerindeki tartışmalara ve değerlendirmelere katılmak. ✓ “Edebiyat ve Duyarlık Eğitimi”, “Çocuk Edebiyatı ve Duyarlık Eğitimi” ya da “Sanat ve Duyarlık Eğitimi” konulu bir makale çevirmek. ✓ On çocuk ve gençlik edebiyatı kitabını duyarlık eğitimine katkısı bağlamında inceleyerek bir rapor hazırlamak. ✓ İnceleme raporunu verilen süre içinde sunmak ve raporu saptanan tarihte teslim etmek. ✓ Duyarlık eğitimi bağlamında bir yetişkin kitabı (roman, öykü, şiir) okumak. ✓ Alanla ilgili bir kitap okuyup incelemek, kitabı içeriği ve alana katkısı bağlamında değerlendirmek. (Emin ÖZDEMİR, Adnan BİNYAZAR, Nermi UYGUR, Beşir GÖĞÜŞ, Zehra İPŞİROĞLU, Ferit EDGÜ vb.) ✓ Nitelikli üç doktora tezini incelemek, bunlardan yalnızca birini anlatmak. (Amaç, alt amaçlar, problem durumu, yöntem, bulgular ve yorum, sonuçlar ve öneriler) ✓ Araştırma kitapları okumak.
<p>Derste Kullanılacak Yöntem ve Teknikler</p>	<p>Anlatım, Soru-Yanıt, Tartışma, Grup Çalışmaları, Ödev Dayalı Sunular vb.</p>

<p>Dersin Değerlendirilmesi</p>	<p>Sözlü Sunular, Yazılı Raporlar, Dönem içi diğer etkinlikler (derse devam, derse katılım vb.).</p>
<p>Öncelikli Kaynaklar</p>	<p>Aksan, D. (1990) <i>Türkçenin Gücü</i>. Ankara: Bilgi Yayınevi. Aksan, D. (1993) <i>Şiir Dili ve Türk Şiir Dili</i>. İstanbul: Be-Ta Basım Yayım. Aksan, D. (2002) <i>Anadilimizin Söz Denizinde</i>. Ankara: Bilgi Yayınevi. Aksan, D. (2005) <i>Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri</i>. Ankara: Bilgi Yayınevi. Aksan, D. (2007) <i>Türkçenin Bağımsızlık Savaşımı</i>. Ankara: Bilgi Yayınevi. Altunya, H. (2012) <i>Türk Çocuk Edebiyatı Kaynakçası</i>. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını. Aslan, C. (2006) Yaşam Gerçekliğinin Sunuluşu Bakımından Rıfat İlgaz'ın Çocuk Kitapları. <i>Eğitim-Bilim-Toplum</i>, 15(4), 4-15. Aslan, C. (2007) Yazınsal Çocuk Kitaplarının Çocuğun Anadili Gelişimine Katkısı. <i>Dil ve Yaratıcılık Dergisi</i>, 1(1), 32-46. Aslan, C. (2007) "Yaşam Gerçekliğinin Çocuklara İletilmesi Bakımından '100 Temel Eser'deki Öyküler Üzerine Bir Çözümleme". <i>4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi</i>. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, (1) 85-98. Aslan, C. (2007) "Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri". <i>II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri)</i>. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Yayın No: 203: 189-200. Aslan, C. (2008) "Ayla Çınaroğlu'nun 'Mago' Adlı Kitabının Yazınsallık ve Çocuğa Görelik Açısından İncelenmesi". <i>III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yaşayan Yazarlar Sempozyum Dizisi: Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Ayla Çınaroğlu Sempozyumu Bildiriler</i>. (Yay. Haz.: A. Gültekin, M. Semerci ve F. Koşmak). İstanbul: Uçanbalık Yayınları, 35-48. Aslan, C. (2011) "Yazınsal Çocuk Kitaplarında Neler Olmalı, Neler Olmamalı?" Şimdi Okuma Zamanı, Okuma Kültürü ve Etkili Dil Kullanımı Projesi, Okuma Kültürü ve Söz Varlığının Geliştirilmesi Çalıştayı, Konuşmalar – Bildiriler, s. 214-220. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Aslan, C. (Şubat 2013) "Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Temel İşlevleri". <i>Eğitimci Öğretmen Dergisi</i>, ISSN: 2146-202X, 17, 6-9. Aslan, C. (2013) "Duyarlık ve Düşüncüyü Geliştirmede Çocuk / Gençlik Edebiyatı". <i>Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi</i>, 29-32. Aslan, C. (2013) "Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yapıtları Yoluyla Düşünme". <i>Kum Edebiyat Dergisi</i>, 72-73, 11-18. Aslan, C. (2014) "Türkiye'de Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Duyarlı Konuların (Sensitive Issues) Ele Alınışı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım". <i>Eleştirel Pedagoji</i>, Yıl 6, Sayı: 32. Aslan, C. (2006) "Türk Çocuk Yazınında Çocuk-Yetişkin Çatışmasının Yer Aldığı Kimi Yapıtların İncelenmesi". <i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi</i>, 39(2): 193-216. Aslan, C. (2007) "Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi". <i>Eğitim Araştırmaları Dergisi</i>, 27, 15-29.</p>

- Aslan, C. (2007) "Rıfat Ilgaz'ın Çocuk Kitaplarındaki İletilerin Temel Yönelimleri". *Rıfat Ilgaz Sempozyumu*. Ankara Üniversitesi Kastamonu Meslek Yüksekokulu. İstanbul: Çınar Yayıncılık, 347-360.
- Aslan, C. (2008) "Yaşam Gerçekliğinin Çocuklara İletilmesi Bakımından '100 Temel Eser'deki Öyküler Üzerine Bir Çözümleme". *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi & 4. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali ve Kongresi "Risk Altındaki Çocuklar"*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, (I), 85-98. Edited by N. Pembecioğlu Öcel.
- Aslan, C. (2012) "Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Karakter Çerçevesinin Oluşturulmasında Cinsiyet Rollerinin Sunuluşu". *III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Bildiriler ve Atölye Çalışmaları)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını, Yayın No: 4: 691-704.
- Aslan, C., Karaman-Kepenekci, Y., Karagül, S. ve Güldenoğlu Doğan, B. (2016) *Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Barış Eğitimi*. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını, Araştırma-İnceleme Dizisi 2.
- Aslan, C. (2017) *Örnek Eğitim Durumlarıyla Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, C. (2019) *Çocuk Edebiyatı ve Duyarlık Eğitimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Binyazar, A. (2008) *Edebiyatın Dar Yolu*. İstanbul: Can Yayıncılık.
- Binyazar, A. (2010) *Toplum ve Edebiyat*. İstanbul: Can Yayıncılık.
- Canlı, S. ve Aslan, C. (2018) "Çetin Öner'in 'Gülibik' Adlı Çocuk Romanının Yapısal ve Eğitsel İlkeler Açısından İncelenmesi". *İlköğretim Online*, 17(2), 812-833.
- Dilidüzgün, S.(2004) *Çağdaş Çocuk Yazını. Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. İstanbul: Morpa Yayını.
- Göğüş, B. (1978) *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınları.
- Göktürk, A. (1989) *Sözün Ötesi*. İstanbul: inkılap Kitabevi.
- Güneşli, A. ve Aslan, C. (2008) "Türkçe Öğretmen Adaylarının 'Anadili' Kavramına İlişkin Kullandıkları Mecazlar" *International Conference Educational Sciences Department of Educational Sciences, ICES'08*. Doğu Akdeniz Üniversitesi. Department of Educational Sciences Eastern Mediterranean University.
- İpşiroğlu, Z. (2001) *Çağdaş Türk Yazını*. İstanbul: Adam Yayıncılık.
- İpşiroğlu, N. (2000) *Alımlama Boyutları ve Çeşitlemeleri: Resim*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- Kavcar, C. (1999) *Edebiyat ve Eğitim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Neydim, N. (2003) *Çocuk ve Edebiyat*. İstanbul: Bu Yayınevi.
- Oğuzkan, A. F. (2000) *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2007) *Eleştirel Okuma*. Ankara: Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, E. (2017) *Anadilin Toprağında*. Ankara: Akılçelen Kitabevi.
- Özdemir, E. (2013) *Sözcüklerin Vicdanı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, E. (2015) *Kurmaca Kişiler Kenti*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Sever, S. ve Aslan, C. (2008) "Eleştirel Düşünme Becerisini Kazandırma Bağlamında Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının İşlevi Üzerine Bir

	<p>Çözümleme". VI. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Türkiye'de Çocuk Yetiştirme, Yaklaşımlar, Yöntemler, Sorunlar, Çözümler. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi, 13-15 Ekim.</p> <p>Sever, S., Dilidüzgün, S., Neydim, N. ve Aslan, C. (2007) <i>İlköğretimde Çocuk Edebiyatı</i>. (Ed. Z. Güneş). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.</p> <p>Sever, S. (2008) <i>Çocuk ve Edebiyat</i>. İzmir: Tudem Yayıncılık.</p> <p>Sever, S. (2013) <i>Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü</i>. İzmir: Tudem Yayıncılık.</p> <p>Sever, S. (2018) <i>Sanatsal Uyarılarla Dil Öğretimi</i>. İzmir: Tudem Yayıncılık.</p>
--	--